

Mari Leppäsen jakso

Mari Leppänen: [00:00:00] Kaikkien toimijuutta tarvitaan ja jos maailma jakautuu jotenkin sukupuolien mukaan tai eri syistä, niin silloin se ei oo kokonainen maailma. Ja se, että erilaisten ihmiset äänet kuuluu yhteiskunnallisessa keskustelussa ni ni se on tosi tärkeä. Ja jos siinä on vähänkään onnistunu et on pystyny siihen keskusteluun tuomaan semmosiin näkökulmia ni ni se tietysti tuntuu hyvältä.

Mari Kankaanranta: Enellä, puhui Mari Leppänen. Hän on Turun kaikkien aikojen ensimmäinen naispiispa ja kolmas naispiispa koko Suomessa. Tapaamme Marin Turun kupeessa Littoisten kirkossa. Puhumme hänen kanssaan valintojen mahdollisuuksien tärkeydestä ja millaisia valintoja hän on itse tehnyt omassa elämässään. Tämä on Naisten Pankin podcast, jossa kiinnostavat naiset kertovat työstään, valinnoistaan ja esikuvistaan.

Mari Kankaanranta: Naisten Pankki on suomalainen verkosto, [00:01:00] joka tarjoaa kehittyvien maiden naisille. Ammatillista koulutusta ja tukea yrittäjyyteen. Suomessa toiminta nojaa pitkälti vapaaehtoisiin. Myös tätä podcasteja tekevät vapaaehtoiset. Minä olen Mari Kankaanranta. Tervetuloa mukaan!

Mari Kankaanranta: Kiitos kun saimme sinut vieraaksi!

Mari Kankaanranta: Mari, Kiitos kun tulitte tänne! Ittasiin Keskustelemme

Mari Kankaanranta: tässä jaksossa naisten mahdollisuudesta tehdä valintoja omassa elämässään, joka on myös yksi Naisten Pankin teemoista. Kysyisin sinulta ihan alkuun, että oletko sinä hyvä tekemään

Mari Leppänen: valintoja? No kyl mä koen et mulle niinku päätösten tekeminen ei oo vaikeeta, vaikeeta Ja tavallaan ku monissa erilaisissa päätös pöydissä on jossa tavallaan saa olla tekemäs valintoja ni ni ei, se tuntuu ihan mieluisalta.

Mari Leppänen: Mut sit semmoset niinku oman elämän valinnat niin nehän on sit viel vähä eri juttu. Ja sitte huomaa että monet semmoset isot. Ratkaisut omassa elämässä, jotka ehkä [00:02:00] taaksepäin katsottuna voi näyttäytykin jotenkin joltain selvältä päätökseltä jossain kohti ni ni, eihän ne usein o s sellasia vaan se elämä jotenkin niinku valmistaa ja usein ne ratkaisut aika pieniä ja joku alkaa alottaa jonkun polun ja.

Mari Leppänen: Ja sitten jossakin voi toki olla semmonen merkittävä taitekohde, jossa vähän niinku valitsee et kumpi suunta. Mut mä ajattelen että et se on semmosta hidasta muutosta monesti. Milloin tai miten päätit, että sinusta tulee pappi? No se on just semmonen hyvä esimerkki omassa elämässä, joka ei ehkä ollut tämmönen selkee valinta kohta.

Mari Leppänen: Valinta kohtaa ja siihen on monta syytä, että että kasvoin tavallaan sellaisessa ympäristössä, jossa se naisten pappeus ei ollut mahdollista. Mutta kasvoin monenlaisten uskonnoista ja kulttuurista kiinnostuneissa ympäristössä. Opiskelin kulttuurien tutkimusta ja päädyin sitten lopulta seurakuntaan tiedottajaksi [00:03:00] vähä erilaisten sattumusten kautta.

Mari Leppänen: Italian opiskelu val tikas viestintää ja sitcom oltiin muutettu Varsinais-Suomeen ja. Ei jotenkin vähähaki sitä omaa omaa paikkaa ja omaa työuraa ja oli pienet lapset ja sit tuli tämmönen vakituinen viestinnän virka ni hain sitä ja sit avautuki uudet maailmat ja tuntu tosi merkitykselle olla kirkossa töissä ja siellä seurakunnassa jossa olin töissä ni oli usein paljo harjoittelijoita ja nuoria työssä, tuoreita, työssä aloittavia ja paljon.

Mari Leppänen: Peilasin itseäni heidän kutsumus pohdintoihin ja vähitellen sit aloin tunnistaa itsessäni semmosta. Pappis kutsumusta, mutta se on just tämmönen esimerkki siitä, joka on vaatinut aika semmoisen mutkikkaan kipupolon. Ja sit ku oli siinä rajalla ja olis vihkimys ni sit muistaa et miten hienolta ja jotenkin arvokkaalta ja oikeastaan pelkästään helpottavalta se tilanne tuntuu.

Mari Kankaanranta: Ketkä kannustivat sinua uravalinnoissasi? Tai ketkä olivat esikuvia.

Mari Leppänen: No varmaan semmonen ensimmäinen. Jotenki [00:04:00] ilmapiiri kasvaa siel kotona, että et kyl mul on kuus sisarusta ja ja meidän vanhemmat varmaan niinku kasvatti jotenki sellaseen. Tai oikeekin jälkeenpäin arvioitava miten omaa lapsuuttaan kattoo.

Mari Leppänen: Mut semmoseen niinku rohkeuteen elämään. En tunnistanut esimerkiks tämmöstä sukupuolittunutta kasvatusta sillai, että oma kokemus nuorena tyttönä oli, että maailmahan on mulle ihan samanlainen kuin näillä veljilleni. Sit ehkä myöhemmin avautuvat asenteeks ihan ollukkaan. Näinkö sitä siinä siinä niinku semmosessa viel kirkkaassa maisemassa usko.

Mari Leppänen: Mut et varmaan semmonen perimmäinen ajatus tuli et muhunn tet. Tiin ja rohkaistiin. Ja toisaalta ei varmaan myöskään vaadittu liikaa.

Myöhemminkin elämä on kuljettanut erilaisiin työtehtäviin ja muihin ni on ollu oo et on ollu semmosia esihenkilöitä ja työkavereita ja muita jotka on sit rohkastu eteenpäin ja myös siinä osoit.

Mari Leppänen: Semmosta luottamusta et mä en oo varmaan niinku omaa uraani. Tai no ylipäättänsä mun ihminen, joka on jotenkin kauheesti [00:05:00] suunnitellu omaa uraa ja mun kauheen helposti innostuva ihminen ja mä oon tykännyt tosi erilaisista asioista et mä rakastin sitä elämäkertatutkimuspuolta ja sitä ja sit toisaalta tykkäsin viestinnän tehtävistä ja sit ku papiksi vihittiin ni myös siitä työstä paljon ne.

Mari Leppänen: Et vähävarmaa sillain. Kuitenkin tehnyt parhaansa. Nauttinut siitä ja sit se on vieny eteenpäin ja on ollu ihmisiä jotka on niinku rohkassu ja ehkä semmosta selkeetä esikuvaakaan ei. On vaikee sanoo et ne on ollu yksittäisiä ihmisiä ja yksittäisiä välillä nopeitakin tilanteita, joissa joku ihminen on inspiroinut ja tavallaan saanut mut tekemään jonkun pienen valinnan, joka on voinu osoittautua myöhemmin merkitykselliseksi.

Mari Kankaanranta: Olet Turun ensimmäinen naispiispa. Koetko olleesi uranuurtaja?

Mari Leppänen: Tää on semmonen jännät. Jotenkin koen et mä oon lapsena ja nuorena ollu aika semmonen ujo ja sellainen isossa perheessä vähä sovitteleva ja isompien temperamenttien välissä niinku semmonen rauhan neuvottelija [00:06:00] välillä. Ja sitte en niinku ajatellu, että että jotenkin tästä mä.

Mari Leppänen: Et varmaan vähän semmonen kuin herkkäkin ja sit jollain tavalla siinä herkkyydessä varmaan sit aika lujaa ja periksiantamaton. Ja se että et tuli niinku sieltä lestadiolaisest liikkeestä papiksi naisena papiksi, niin kyllähän se oli urauurtavaa ja tiedän että se on vaikuttanu siellä niinku monien.

Mari Leppänen: Tyttöjen, naisten ja lasten yli päättään ajatteluun. Mut silloin ko oli piispa vaalit lähellä, niin silloinhan meitä oli kaks naista ehdokkaina, kaks miestä ja sukupuolesta puhuttiin todella vähän. Irja Askola oli tietysti tehnyt omaa tosi urauurtavaa työtä jo aikaisemmin Helsingissä. Kaisa Mari Hintikka oli silloin parhaillaan piispan virassa, eli siihen ei kohdistunut silloin kuin semmosta.

Mari Leppänen: Painetta. Mut sitte ku se valinta tapahtuu niin sen jälkeen sitte siihen. Ja oikeestaan ihan viime metreillä sit sitä ruvettiin puhuu et arkkhiippakunnassa ollu piispoja 900 vuotta ja että mä saan olla niinku naisena

ensimmäisenä [00:07:00] tässä. Niin kyllähän sen niinku tajuiset tässä kuten jotkut mannerlaatat tutisee vähän niinku.

Mari Leppänen: Paikoillaan ja kattomien työ työpaikan seinällä seinällä. Ehkä kolkyt yheksän semmosta miesmiehen kuvaajaa, jotka edeltäjiään ja ajattelee että et tähän ketjuun saa liittyä, mut siin tuntee tosi suurta semmosta kiitollisuutta ja ymmärtää sen että. Koskaan se ihminen joka saa olla siinä kohdassa, ni hänhän ei voisi olla siinä ilman niitä ihmisiä, jotka oon sitä ennen tehny.

Mari Leppänen: Monesti aika vaikeissakin olosuhteissa työtä ja raivannut tietä sille. Mä tiedän, että täällä ja ylipäätään kirkossa ja suomalaisessa yhteiskunnassa on monia monia. Ihmisiä sukupuoleen katsomatta, jotka on niinku antanu ittensä totisesti likoon ja saanu myös kylmää kyytiä. Ja sit ku sä saat tulla aika valmiille, niin sehän synnyttää myös semmoisen kiitollisuuden kokemuksen.

Mari Leppänen: Toisaalta sen, että osaanko mä nähdä niitä kohtia, joissa mun pitäis nyt raivata niitä esteitä. [00:08:00] Millaiset asiat vaikuttavat tekemiisi päätöksiin. Varmasti se koko arvomaailma ja suhtautuminen elämään, ihmisiin, toisiin on kuin se pohjavire siin kaiken takana. Maa jotenkin elänyt lapsesta asti, jakamisessa, lapsellisessakin luottamuksessa siihen, että et.

Mari Leppänen: Tavallaan mä tiedän et mä teen itse elämässä valintoja ja mun täytyy tehdä ja ei oo ehkä aina puuttunut maasta rohkeutta. Mut samaan aikaan maata käännä luottamus siihen, että. Että on olemassa joku polku, jota mun kulkee, kuuluu kulkee. Että et mä liityn niinkuin täällä ennen eläneiden ennen kulkeneiden askeliin ja jollain tavalla niin kuin joku reitti, joka jossa on myös valmiiksi tallattuja kohtia luonnossa.

Mari Leppänen: Sen luottamuksen siihen, että et kaikki on pelkästään mun omassa varassa. Mut sit mä koen et kyl usein ne isoimmat valinnat tehdään just niissä. Siis pienissä arjen valinnoissa, siinä miten [00:09:00] niinku et voi olla korkeita ihanteita ja isoja päämääriä joita puolustaa ja joista puhuu. Mut sitte se, että miten se näkyy siinä miten sitä omaa arkea elää omien läheisten kanssa tai sitte ku kohtaa ketä tahansa ihmisiä tuolla.

Mari Leppänen: Erilaisissa tilanteissa, että miten se siihe heijastuu työpaikalla. Ja kyl mä koen et monesti ne on niit vaikeimpia hetkiä. Ne ne pienet valinnat joissa sit tunnistaa sen että et tässä pitäisi näkyä ja heijastua niinku se semmonen isompi kuva mitä minkälaista maailmaa haluaa olla rakentamassa.

Mari Kankaanranta: Naisten Pankki kouluttaa naisia ammattiin ja yrittäjyyteen kehittyvissä maissa. Toiminnan tavoitteena on, että naisilla on taloudellinen vapaus ja valta päättää omasta elämästään. Oma toimeentulo tarjoaa naisille keinot vaikuttaa [00:10:00] oman elämänsä suuntaan. Mitä oma toimeentulo on mahdollistanut sinun elämässäsi?

Mari Leppänen: No tietysti se on mahdollistanut paljon. Mulla oli semmoinen kummitäti, joka oli sun syntynyt. Tu tekstaa kolkyt Pohjois-Savossa maalaistalon tyttönä ja tota, mä kävin hänen kanssaan jo ihan pienestä asti kirjeenvaihtoa ja sit muutenkin elin tosi tiiviisti hänen kanssaan. Olin välillä vähän häne avustajana hänen mökillään ja hän on vaikuttanu mun ajatteluuni tosi paljon ja hänellä oli niinku semmonen.

Mari Leppänen: Tosi vahva missio siitä, että jokaisella täytyy olla oma pankkitili, oma toimeentulo, oma työ. Se kumpusi varmaan siitä maalaistalon tytön roolista, jossa isovelille tavallaan lohkaistiin pala tilaaja ja sitte kun hänkään ei koskaan mennyt naimisiin, ni sitte jotenkin se semmonen miten löytää se oma polku ja miten itseäs vaativaa se on ollu.

Mari Leppänen: Ja hänestä tuli sitten opettaja ja hänen vahva missio oli jotenkin kasvattaa niitä Salolla kasvaneita lapsia, tyttöjä ja poikia yhtälailla sellaiseen [00:11:00] maailmaan, että pystyt itse myös vaikuttaa. Juttelin just yks päivä äitini kanssa ja kysyin et miten hän niinku sieltä päätyy opiskelee teologista Helsingin yliopisto ja hän sanoi et tosi paljon vaikutti se hänen isosiskoni et se yksinkertaisesti raivasi näille pienemmille siskoille tilaa ja jotenkin korosti sitä, että hanki.

Mari Leppänen: Oma ammatti. Se ei ollut pelkästään rahallista toimeentuloa, vaan se oli myös sitä semmosta opiskelua, kouluttautumista, itsenäisen ajattelun kehittymistä, maailman näkemistä, avartamista. Ja nää tavallaan niinku kytkeytyi vahvasti toisiinsa. Ja kyl mä ajattelen niin, että että se semmonen itsenäisyys omassa elämässä, joka tosiaan jossa raha on tärkeä asia, mutta myös kaikki nää muut tekijät vaikuttaa siihen ni.

Mari Leppänen: Niini luo luo mahdollisuudet jotenkin. Ihan helposti ajatellaan, että meillä täällä kaikilla siihen on ja meillähän on tosi isot valinnan mahdollisuudet jo täällä. Mut ei se hirveen pitkä historia oo, kun [00:12:00] meilläkin ne on ollu aika kapeita. Ja sit ittelet kyl meillä on edelleen myös semmoisia alakulttuureja jotka vaikuttaa.

Mari Leppänen: Taa perhekulttuureita ja monia tekijöitä, jotka saattaa kaventaa niitä oman ajattelun tiloja. Ja kyllä se semmoinen itsenäisyys suhteessa

elämään ja kokemus siitä, että mä pärjään ja mä pystyn myös tavallaan tukemaan toisia tarvittaessa, ni kyllähän se on koko semmoisen tärkein hyvinvoinnin perusta.

Mari Kankaanranta: Kehittyvissä maissa naiset tekevät edelleenkin pääsääntöisesti

Mari Kankaanranta: työtä kodin piirissä.

Mari Kankaanranta: Lisätulojen ansaitseminen esimerkiksi Naisten Pankin tuella tuo naisille vaikutusvaltaa laajemminkin. Miten sinä näet kodin työn piirissä tehtävän työn ja palkkatyön? Yhdistät elämän?

Mari Leppänen: Tää onkin tosi hyvä kysymys ja maistelen, että tähän liittyy jopa meillä näitä kysymyksiä, joissa painitaan, että täytyykö tehdä valintaa palkkatyön ja kotityön välillä ja miten työt jakautuu.

Mari Leppänen: Ja toisaalta niin kutsutut arvostuksen [00:13:00] kysymykset. Aikanaan olin kirkkohistoriasta kiinnostunut, jotenkin silmät kiinnittyi siihen. Ylipäättään historiassa et me ollaan kuitenkin arvotettu se muu kuin kotona tehtävä työ kiinnostavamaksi ja vaikutusvaltaisemmaksi ja hienommaksi. Ja samalla kutsumusta, elettyä elämää usein väheksytty ja sen voimaa ja tavallaan kaikkia niitä valintoja, joita siinä tehdään ja maistelen.

Mari Leppänen: Et semmoselle niinku kotityölle. Ja kotona tapahtuvalle työlle ja monesti semmoselle. Niin kuin ehkä jossain hierarkioissa vähemmän arvostetulle, niin pitäis nähdä kaiken sen merkitys ja arvoja itse ja se miten siinä siirtyy perinteet ja miten siinä kasvatetaan kulttuuriin. Mutta onhan se yhtaikaa totta, että semmonen maailma jossa se raja.

Mari Leppänen: On siinä, että joku on vaikka sukupuolen perusteella mahdollista, toisille ja toisille ei. Niin, sehän on tosi epäreilu ja niitä pitää murtaa. Ja kyllähän se Naisten Pankin ihmeellinen voima on musta just siinä, että kun sitä rahallista ja toimeentuloon liittyvää itsenäisyyttä [00:14:00] tulee, niin sit se valta tavallaan koko yhteisössä ja voima kasvaa.

Mari Leppänen: Ja miten se lisää niinku kaikkien hyvinvointia siinä. Ja tota matte. Siinäkään meillä ei oo kauheen pitkä historia, et se on aina kättelyssä omia isovanhempiaan, niin. Tunnistaa ja näkee sen, että miten se sama kehitys on tapahtunut täällä ja miten me pystytään. Sitä nyt ehkä tukee siellä, jossa jossa ollaan vielä eri kohdassa tässä matkalla.

Mari Kankaanranta: Piispana. Olet ottanut kantaa myös moniin arvokysymyksiin, jotka jakavat mielipiteitä kirkon sisällä. Olet puolustanut naisia ja monia vähemmistöjä. Olisit voinut valita tehtävässäsi myös toisenlaisen julkisen roolin. Onko aktiivinen yhteiskunnallisen keskustelijan rooli ollut itsellesi itsestään selvä?

Mari Kankaanranta: Ja millainen valinta naisten oikeuksien puolustaminen on sinulle ollut.

Mari Leppänen: No, ehkä sitä ajattelee niin, että kun tämmösessä saa tehdä. Piispana töitä ja annetaan tavallaan tilaa osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun niistä. Ja toki toivoo et osais tuoda siihen semmoisia merkityksellisiä ja tärkeitä [00:15:00] asioita.

Mari Leppänen: Ja kyllä nää naisen elämään liittyvät kysymykset nyt jälkikäteen jos kuka toista omaa elämää ja sitä omaa. Kummitäti, joka kertoi että hänen opintolainalla ostettiin kotiin uus traktori, jossa hän raivas oikeesti sitä sitä roolia eteenpäin. Ja sit toisaalta sai ite syntyä ja kasvaa Kummaa. Seiskalle on syntynyt 12 luvun lapsuutta, jossa niinku vähän näytti siltä et kaikki alkaa olla mahdollista ja tämmönen vanhanaikainen maailma jossa jossa niinku jaotellaan ja jossa naiset puolustaa yhdessä oikeuksia.

Mari Leppänen: Mut kyl mä sit niinku se on ollu kiinnostava havainto esimerkiksi kirkossa. Etkö? Siitä ruohonjuuritason seurakuntatyöstä on tullut tässä roolissa ikäänkuin ylemmän tason keskustelu pyyntiin sinne kirkon ylätason hallinnon elimiin, ni siellä joutuuki itse asiassa aika usein puolustamaan esimerkiksi naisten oikeutta tehdä yhtä lailla kirkossa töitä ja ylipäättään vähemmistöjen oikeuksia.

Mari Leppänen: Ja se on kyllä voimakkaasti herättäny myös siihen, että nää niinku kansainväliset [00:16:00] virtaukset, jotka nyt niinku monella tavalla niinku systemaattisesti pyrkii heikentää eri yhteiskunnassa naisten ja vähemmistön oikeuksiani, heijastuu myös meille. Ja kyllähän se niinku uskontojen maailmassa se on se kipeä puoli joka siin on ollu, et samaan aikaan ku uskonnot on mahdollistanut naisille sitä toimijuutta ja antanut itsetuntoa ja luonut paikkoja eri aikoina erilaisia, jossa on voinut kouluttautua, oppia, vaikuttaa.

Mari Leppänen: Tai tehdä teologiaa ja toisaalta siirtää sitä perintöä sielkodissa. Niin, kyllähän niinku uskonnollisissa piireissä tavallaan se naiseen, naisiin kohdistuva ja myös vähemmistöihin kohdistuva erilainen rajoittaminen on läsnä

ja se on mulle jotenkin semmonen välillä hirveän uuvuttava asia ja sit toisaalta sen kääntää niin päin.

Mari Leppänen: Et on ylpee tästä suomalaisesta evankelisluteraiskirkosta, jossa me eletään näin ja toivoo, että siellä missä me liikutaan maailmalla ja toisaalta Suomessa, myös tässä monikulttuurisessa ja uskontois maailmassa, niin me uskalleta nähdä se, että tää on hieno asia. [00:17:00] Näitä asioita me halutaan puolustaa ja kertoa toisille.

Mari Leppänen: Ja jotenkin niin kuin se ajatus siitä, että kaikkien toimijuutta tarvitaan ja että jos maailma jakautuu jotenkin sukupuolien mukaan tai eri syistä, niin silloin se ei oo kokonainen maailma. Ja se, että erilaisten ihmiset äänet kuuluu yhteiskunnallisessa keskustelussa ni ni se on tosi tärkeä. Ja jos siinä on vähänkään onnistunu et on pystyny siihen keskusteluun tuomaan semmosiin näkökulmia ni ni se tietysti tuntuu hyvältä.

Mari Leppänen: Ja tottakai siitä välillä sit saa aina takkiinsa ja sit itelle toisaalta se sit kertoo siitä. Että on pystyny liittyä johonkin. Keskustelu Et jossei se herättäisi ihmisissä mitään tai jos se vaan häviäisi hiljaisuuteen, ni silloinhan se jotenkin niinku ei ehkä olisi edes merkityksellistä tai ajankohtaista tai jotakin sellaista, johon liittyy jotain kipua.

Mari Kankaanranta: No millaista tukea olet saanut muilta naisilta puolustaessasi naisten oikeuksia? Onko jokin yllättänyt sinut?

Mari Leppänen: No [00:18:00] kyllä mä koen, että mä oon saanu naisilta esimerkiks kirkossa on semmonen ihana naisista koostunut verkosto, joka on niinku paljon pohtinut sitä, et jäikö tavallaa aikanaan Irja Askola liian yksin et oltiin tosi iloisia ku hänestä tuli piispaisit.

Mari Leppänen: Hän kuitenkin mursi esimerkiks sitä roolia tosi voimakkaasti, et hän ei ollutkaan perheellinen, vaan hän oli siinä aika hierarkises maailmassa yksin elävä ihminen ja joutu paljon ottaa monenlaisia iskuja vastaan. Ja se tuntuu tosi hyvältä. Tietää, että tänä päivänä on ihan tietoisesti olemassa meidän verkosto, joka sekä Kaisaa että mua haluaa olla tukemassa ja rohkaisemassa.

Mari Leppänen: Ja sit kyl mä huomaan et kun näistä teemoista puhuu ja kirjottaa ni aina monesti saan erilaisia kortteja, käsinkirjoitettuja kortteja, kirjeitä, sähköpostiviestejä naisilta eri puolilta Suomea. Jotka haluun niinku kiittää rohkasta ja usein myös jollain tavalla jakaa omaa elämäntarinaa, jakaa ehkä niit oman [00:19:00] elämän taitteita, valintakohtia ja niitä missä sit ite on

saattanut saada myös merkityksellistä tukea ja siinä ymmärtää taas et liitty semmoseen niinku ketjuun.

Mari Leppänen: Ja se tuntuu tosi arvokkaalta.

Mari Kankaanranta: Tässä Naisten Pankin podcast jaksossa keskustelemme piispa Mari Leppäsen kanssa. Veljesi Mikael Pentikäinen kuvaa, että piispana olet tuonut kirkkoon valoa ja rohkeutta sekä tuonut lohtua heille, joille moni on kääntänyt selkensä. Valintojen tekeminen ei ole aina helppoa. Millaisia lohdun tai rohkaisun sanoja välittäisit heille, jotka puntaroimat omien valintojensa äärellä?

Mari Leppänen: No jotenkin aattelin et elämään kuuluu se, että jokainen meistä puntaroi oman elämän valintojen keskellä. Ja useinhan ne sellaiset hetket, joissa [00:20:00] tunnistaa, niin nehän on kuin se olisi murros kohti oma elämässä joku siirtymä. Lapsi muuttaa pois kotiin, vaihtaa työ, joku tällainen, joka sitte on vähä niinku semmoinen kirkas hetki, jossa yhtäkkiä tunnistaakin semmosii omia syviä kaipauksiaan.

Mari Leppänen: Ja ei jotenkin niinku se vie semmoseen peilin eteen, että. Onko mä elämys semmosta elämää ku mä toivoin. Tai toteutuuko ne haaveet jo jatkamaan niinku ehkä hiljaisesti jossain tunnistanu tai minkälainen jälki musta jää? Onnistunko mä vaikuttamaan niihin asioihin, jotka on niinku merkityksellisiä Matelle tämmöset kohdat to elämässä aina tosi iso lahja, koska nehän hirvee helposti kaiken tekemisen hälyn, kiireen menemisen alle niinku jää.

Mari Leppänen: Ja ite oon joutunut niinkun elämässä ku on ollut tavallaan semmosia kasaa keita vuosia ja välillä on niinku joutunu rakentaa koko omaa identiteettiä hengellistä identiteettiä uudelleen ja ja. Vaikka ne valinnat on saattanut olla [00:21:00] pieniä ja arkisia, jotka on vienyt semmosiin aika syviin vesiin, jossa jotenki tajuaa että et niinku semmonen oma maailma myllertyy.

Mari Leppänen: Niin ni maan tarjonnasta semmosipaikkoja johon voinu vetäytyä, oli se sitten joku mökki ulkosaaristossa tai joskus jonnekin Lintulan Valamon luostariin. Joskus oman perheen mökillä, jossa voin olla rauhassa ja yksin. Ja mulle jotenkin hiljaisuudesta ja hiljaisuuden liikkeestä on tullu semmoinen tärkeä juttu, että tavallaan tunnistaa että tarvii sitä et välillä pääsee semmoseen rauhaan ja siinä jotenkin.

Mari Leppänen: Näkee ehkä senkin, että on kadottanut sen yhteyden niihin omiin kaipauksiin ja omiin haaveisiin. Ja sit toisaalta se koko oma elämä asettuu

semmoseen laajempaan perspektiiviin ja näkee etäämmältä ehkä paremmin merkityksiä ja sit myös tunnistaa kiitollisuuden et välillä hän meissä niinku on joku semmonen aika vahva vimma.

Mari Leppänen: Ja halu muutokseen ja jollain tavalla [00:22:00] niinku maanittelet. Semmonen tavallinen elämähän on tosi hyvää ja ja ja. Siinäkin pienillä asioilla voi jotenkin löytää elämän syviä merkityksiä. Että ihmiselle, joka pohtii oman elämän mieltä ja merkitystä, niin tekee mieli sanoa, että semmonen kohta on lahja ja se, että uskaltaa tunnistaa niitä unelmiaan tai kipuja tai kaipausta, niin sehän on siinä.

Mari Leppänen: Ollaan jossain sellaisessa rohkeudessa. Josta luultavasti ja todennäköisesti muuta syntyy jo vähän itsestäänkin. Ja usein ne askeleet voi olla tosi pieniä, joista myöhemmin näkee, että toi käänsi jonkun suunnan sellaiseen, jossa mun onkin parempi olla.

Mari Kankaanranta: Ihanasti sanottu! Toi olis ihana saada siis ihan ilmaiseksi huoneentauluksi.

Mari Kankaanranta: Olet kirjoittanut kolumnissasi. Harhareitit eivät ole huonoja, usein ne opettavat eniten. On lupa myös huomata, että tämä ei

Mari Kankaanranta: ole minun polkuni ja [00:23:00] etsiä omansa uudelleen. Ja näin tosiaan

Mari Kankaanranta: kirjoitit kauniisti viime syksynä omien lasteni aikuistumisesta. Millaiset merkit sinulle kertovat, että olet harhapolulla?

Mari Leppänen: Tämä onkin hyvä kysymys, että onko elämässä lopulta harhapolkuja vai onko ne harhapolut niitä kaikkein tärkeimpiä polkuja? Mun voi näyttää silloin kuin ihmisellä on tavallaan semmonen tarve piirtää omasta elämästä tällasta ehyttä kaarta, kuvaa elämäkerta tutkija. Siltä ekalta koulutukseltani tavallaan näkee sen, että sehän on semmonen ihmisen perimmäinen tarve rakentaa jotenkin omasta elämästä semmonen ehyt kertomus, jossa jonka kanssa pystyy elämään ja jonka kanssa pystyy myös kuolemaan.

Mari Leppänen: Ja. Ja se on myös musta hieno prosessi. Ja siinähan ehkä vähän niinku rakentaa just semmosta et joku on ollu harhareitti. Mut monestihan se harha reitiltä ja jälkikäteen näyttävä tai sillonkin tuntuva ni voi olla se kaikkein tärkein reitti. Mut omia lapsia ajattelin tehneellä elää semmosella [00:24:00] aikuistumisen kynnyksellä ja tunnistaa sen, että se on ihan hirveen

vaativa tilanne, että sun pitäis osata valita et mitä must tulee isona ja mitä mä lähen.

Mari Leppänen: Opiskelee maa ja omistaa yhtään niinku oikee. Ja sit jotenkin tää yhteiskunnallinen keskustelu on tosi semmosta et pitäis aika nopeesti suoriutua sinne työelämään ja ei kauheesti sais niinku vetkutella ja pitäis olla tehokas. Ja semmonen suorituskeskeisyys tulee niinku aika nuorten elämään ja siinä on yrittänyt niinku omille lapsille just sanoo että.

Mari Leppänen: Et ei, ei mikään. Vaikka se voi tuntuu raskaalta jossain kohti oot lopulta kuitenkin turhaa. Et et. Tavallaan siihen aikuisuuteen kasvamiseen ja myös aikuisena elämiseen liittyy se. Että välillä joutuu totta että ei ollukkaa mun juttu ja se voi olla elämän tärkein löytö. Et tajuu et mä lähin kulkee tonne, mut tää joka on mun juttu ja sitte et uskaltaa niinku sen tunnistaa ja lähteä toiseen suuntaa.

Mari Leppänen: Mä myös [00:25:00] ajattelen niin, että se ajatus siitä, että kaikesta ei tarvi selviä omin voimin, on hirveän tärkeä. Että entä harhapoluilla, joissa tuntuu että jotenkin se polku kapenee ja on vähän niinku semmonen olo, että missä mä nyt oon ja mitä mä teen, niin siinähan toisten ihmisten merkitys korostuu. Ja se, että elämä toteutuu suhteessa toisiin.

Mari Leppänen: Ja se, että jos voi luottaa siihen et semmosis kohdissa ku tuntuu et on vähän niinku harhapolull on joku. Johon voi nojata tai jolta saa tukea. Ja sit mä itelle tämmönen Ylipäättään oma kokemus siitä, että joka liittyy tähän hengellisyyteen ajattelee että ei kaikista tarvi. Kaikki ei oo mun omassa varassa.

Mari Leppänen: Mun ei tarvi kaikista selviytyä ihan omin voimin tai se ei oo jotenkin aina niinku rationaalisten päätösten maailmaa, vaan joku luottamus siihen, että et toisaalta ne toiset ihmiset ja sit joku isompi voima kannattelee elämässä.

Mari Kankaanranta: Pohditaan vielä hetki myös kehittyvien maiden naisten asemaa. Millaisena mahdollistajana näet Naisten Pankin toiminnan [00:26:00] kehittyvien maiden naisille heille tärkeiden valintojen tekemiseen?

Mari Leppänen: Kyllähän se Naisten Pankki on sen voimaa osoittanut tosi suureksi ja mua naisten pankissa viehättää se semmonen niinku et ihmiset on halunnu. Jokainen antaa jotakin omastaan ja sitä tehdään just vapaaehtoisesti aika paljon. Toki myös organisoidusti ja koordinoitusti. Ja sit kaikki nää nää niinku pienlainajutut ja muut jossa näkee.

Mari Leppänen: Ja mä voin kuvitella miltä se tuntuu, et ajattele jos itse olis siellä. Ja sit se semmonen solidaarisuuden kokemus et jossakin toisaalla on naisia jotka haluaa mahdollistaa sen et mä pystyn ottaa tän joka voi olla aika pienikin askel, mutta joka voi olla siinä koko elämää ja elämän suuntaa muuttava voima.

Mari Leppänen: Ja sit kuus usein niillä naisilla on kasvatettavana siinä niit lapsia ja perheitä ja kun ne lapset ja. Pienet tytöt pojat lapset näkee siinä, että tämä muutti mun vanhempani niinkuin kokemuksen itsestään ja suhteen maailmaan. Ei [00:27:00] jotenkin antasita toimijuutta siinä. Niin niin, onhan se huikeita. Ja mä aina ite aatellu sillai, että koko maailmaa ei voi pelastaa eikä kaikkea maailman murheita voi ottaa harteilleen.

Mari Leppänen: Mut jos aina voi kokea, että yhtä ihmistä. Jossakin kohdassa pystynyt auttaa ja samalla voi luottaa siihen, että ehkä jossain on joku yksittäinen ihminen, joka auttaa mua. Niin, sehän lisää semmosta luottamusta koko elämään ja luo semmosen kokemuksen jotenkin siitä, että me ollaan niinku saman tien kulkijoita ja semmosen solidaarisuuden ja yhteisen näyn kokemuksena se on musta semmonen vahva toivon näkökulma elämään.

Mari Kankaanranta: Kiitos Mari Leppänen, että olit. Naisten Pankin podcastissa vieraana.

Mari Leppänen: Kiitos kun sain olla. Ja kiitos, että pidätte näitä teemoja esillä ja puhutte naisiin liittyvistä asioista. Toisaalta suomalaisyhteiskunnassa, mutta kokoajan laajennatte myös mejän horisonttia niin, että meillä on rinnalla kulkevat naiset eri puolilta maailmaa.[00:28:00]

Mari Kankaanranta: Naisten Pankin podcasteja olivat tekemässä vapaaehtoiset naisten pankkilaiset Mari Kankaanranta, Kati Teirikko. Maria Tolsa ja Kaisa Viljanen. Tutustu myös muihin Naisten Pankin podcast jaksoihin ja kerro somessa, mitä niistä

Mari Kankaanranta: pidit.